

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/91621,Polska-w-obozie-zwyciezcow-czy-pokonanych.html>

ARTYKUŁ

Polska w obozie zwycięzców czy pokonanych?

OKRES HISTORYCZNY

(1945-1948) Pierwsze lata Polski Ludowej (1948-1956) Stalinizm w Polsce

Autor: LESZEK BUKOWSKI 08.05.2022

Koniec II wojny światowej w Europie Zachód świętował jako dzień zwycięstwa i triumfu nad niemiecką tyranią. Dla Polski i innych krajów Europy Środkowo-Wschodniej 8 maja 1945 r. oznaczał jednak zastąpienie jednego totalitarnego reżimu kolejnym, tym razem komunistycznym.

1 września 1939 r. Niemcy zaatakowały Polskę, rozpoczynając II wojnę światową, a 17 września wystąpił przeciwko Polsce Związek Sowiecki, realizując postanowienia wzajemnych zobowiązań niemiecko-sowieckich, wynikających z paktu Ribbentrop – Mołotow (23 sierpnia 1939 r.). Armia polska poniosła klęskę, mimo ofiarności żołnierzy i ich dowódców. Już pierwsze dni okupacji w strefie niemieckiej i sowieckiej pokazały cele, które będą realizowali agresorzy: biologiczne wyniszczenie Polaków i zniewolenie pozostałych przy życiu.

Pozbawić naród elit

W pierwszej kolejności eksterminacją objęte zostały elity intelektualne i polityczne II Rzeczypospolitej, by pozbawić naród warstwy przywódczej. Łapanie, deportacje, wywózki do obozów koncentracyjnych, masowe egzekucje, pacyfikacje całych miejscowości były codziennością.

Trwająca blisko sześć lat wojna przyniosła Polsce niewyobrażalne straty. Pod dwiema okupacjami zginęło blisko sześć milionów obywateli polskich (w tym ludność mniejszości narodowych). Straciliśmy 38 proc. majątku narodowego, ponad 50 proc. dotychczasowego terytorium oraz trzy z czterech największych ośrodków naukowych i kulturalnych: Warszawę – zniszczoną przez Niemców, Lwów i Wilno, które znalazły się w granicach Związku Sowieckiego.

Na wojnie od pierwszego do ostatniego dnia

Na przestrzeni wieków Polacy nigdy nie godzili się na przemoc i utratę wolności. W 1939 r. stanęli do walki.

Na żądanie Stalina, akt kapitulacji został powtórzony 8 maja w Berlinie.

Za granicami sprawnie funkcjonowały najważniejsze instytucje państwa, formowano armię. W kraju powstało Polskie Państwo Podziemne i siły zbrojne – Armia Krajowa, podlegająca prezydentowi i rządowi na uchodźstwie. Polska mocno zaakcentowała swoją obecność wśród państw koalicji antyniemieckiej – Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Związku Sowieckiego (w koalicji od 22 czerwca 1941 r.) i innych, które znalazły się pod niemiecką okupacją. Polscy żołnierze walczyli w Afryce i we Włoszech, na froncie zachodnim

(Francja, Belgia, Holandia, Niemcy), w wojsku „ludowym” u boku Armii Czerwonej i w kraju ponosząc często ofiarę najwyższą.

II wojna światowa, największa i najkrwawsza w dziejach świata, skończyła się w Europie podpisaniem 7 maja 1945 r. we francuskim Reims kapitulacji sił zbrojnych Niemiec. Na żądanie Stalina, akt kapitulacji został powtórzony 8 maja w Berlinie.

Powrócono do „zakurzonej” koncepcji linii Curzona. Terytorium II RP na wschód od rzeki Bug, z jego centrami Lwowem i Wilnem, przypadło Związkowi Sowieckiemu. W ramach „rekompensaty” przyznano tereny do linii Odry i Nisy Łużyckiej.

W powojennej Polsce, do 2015 r., rocznicę zakończenia II wojny światowej obchodzono 9 maja, co wynikało z przesunięcia 8 maja o jeden dzień do rosyjskiej strefy czasowej. W 2015 r. Sejm RP ustanowił 8 maja Narodowym Dniem Zwycięstwa, odwołując się do faktów historycznych.

W czasie trwania działań wojennych, przywódcy głównych państw koalicji antyhitlerowskiej – Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Związku Sowieckiego – odbyli kilka konferencji, podczas których, oprócz aspektów militarnych, poruszali kwestie światowego porządku politycznego po zakończeniu wojny. Trzy z nich były znamienne dla Polski i na blisko 50 powojennych lat odcisnęły szczególne piętno: Teheran (1943 r.), Jałta i Poczdam (1945 r.). Ustalono na nich granice Rzeczypospolitej. Powrócono do „zakurzonej” koncepcji linii Curzona (na wschód od rzeki Bug, terytorium II RP z jego centrami Lwowem i Wilnem przypadło Związkowi Sowieckiemu), a w ramach „rekompensaty” przyznano nam tereny do linii Odry i Nisy Łużyckiej. Polska i inne kraje tej części Europy stały się za przyzwoleniem Waszyngtonu i Londynu dominium Związku Sowieckiego.

Pod sowiecką okupacją

Podpisanie aktu kapitulacji przez Niemcy 8 maja 1945 r. nie zakończyło wysiłku zbrojnego Polaków. W rozkazie rozwiązującym Armię Krajową, jej komendant gen. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” pisał:

„Wojna się nie skończyła... Nigdy nie zgodzimy się na inne życie, jak tylko w całkowicie suwerennym, niepodległym i sprawiedliwie zarządzonym Państwie Polskim”,

a politycy zgromadzeni w Radzie Jedności Narodowej (podziemny parlament), latem 1945 r. – podejmując decyzję o samorozwiązaniu – stwierdzili:

„Koniec wojny z Niemcami zastał Polskę w sytuacji niesłychanie trudnej, a nawet tragicznej. Gdy inne narody, zwłaszcza zachodnie, po zlikwidowaniu okupacji niemieckiej odzyskały rzeczywistą wolność i mogły przystąpić samodzielnie do urządzania sobie życia, Polska w wyniku wojny, w której poniosła największe ofiary, znalazła się pod okupacją z rządem narzuconym przez ościennie państwo”.

Naczelnny Wódz i Rząd RP na Uchodźstwie w sierpniu 1945 r. podkreślali:

„Obecną rzeczywistość w Polsce oceniamy jako sowiecką okupację, która przekreśla niepodległość Narodu Polskiego”. Stanowisko władz powołanego we wrześniu 1945 r. Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” było jednoznaczne: „W położeniu naszym zaszła zmiana okupanta i okoliczności, ale walka nasza nie ustała i nie ustanie tak długo, dopóki kresu jej nie uwieńczy ostateczne, całkowite zwycięstwo”.

Antykomunistyczne powstanie było zwalczane przez sowieckie oddziały frontowe i dywizje NKWD.

Nie godząc się na zniewolenie, nie mniej niż 200 tys. Polaków uczestniczyło w oporze przeciwko nowej władzy, wspartej sowieckimi bagnietami. Największe nasilenie walk, w których brało udział ponad 20 tys. żołnierzy skupionych w oddziałach partyzanckich nastąpiło pod koniec at 40. i na początku 50. Walka mniejszych grup partyzanckich trwała dalej.

Opór, nie tylko zbrojny, był powszechny i można go porównać do powstań narodowych XIX wieku, a co do skali – do powstania styczniowego.

Ogromne rozmiary represji

Antykomunistyczne powstanie było zwalczane przez sowieckie oddziały frontowe i dywizje NKWD. Zaprawione w bojach i uzbrojone w najnowocześniejszy sprzęt wojskowy były wspomagane przez oddziały UB i KBW. Represje przybrały ogromne rozmiary. W walce i więzieniach zginęło lub zostało zamordowanych co najmniej

50 tys. Polaków. Komunistyczne sądy wydały ponad 8 tys. w większości wykonanych wyroków śmierci. W Kielcach Wojskowy Sąd Rejonowy wydał ich 150. W latach 1944-1956 przez obozy i więzienia, takie jak w Kielcach przy ul. Zamkowej przeszło około półtora miliona osób. Na Kielecczyźnie tylko w latach 1945-1946 przeprowadzono około dwóch tysięcy akcji przeciwko „wrogom ludu” i aresztowano blisko 20 tys. osób. Wielu aresztowanych nigdy nie wróciło do domu.

Polska z II wojny światowej wyszła jako wielki – przegrany – zwycięzca. Zdradzony przez sojuszników. Ale jak mawiał Józef Piłsudski:

„być zwyciężonym, a nie ulec to zwycięstwo”.

Po wielu latach zniewolenia Rzeczpospolita powstała. Przyczynił się do tego walcie wielki ruch „Solidarność”.

COFNIJ SIĘ